

НЕМИРІВ — селище міського типу Яворівського району Львівської області. 2020 Немирів. селищ. раду (підпорядк. села Великі Макари, Воля, Руда, Салаші, Середина, Слободяки та Шаварі) зараховано до Яворів. громади. Н. знаходиться між річками Смердих і Блех (бас. Сану), у пд.-зх. частині укр. Розточчя, за 78 км від обл. центру, 22 км від залізнич. ст. Рава-Руська, 20 км від райцентру та 10 км від пункту пропуску Будомеж-Грушів на кордоні з Польщею. Площа 1,74 км². За переписом насел. 2001, проживали 2042 особи (складає 97,4 % до 1989); станом на 1 січня 2019 — 2004 особи; переважно українці. В урочищі Воротня досліджено давньорус. городище. Ймовірно, саме побл. нього 1266 відбувся описаний у літописі бій загонів волин. князя Василька Романовича та холм. князя Шварна Даниловича з військом краків. князя Болеслава Сидливого. Існує кілька легенд щодо походження назви. За однією з них, воїни татар. загону, потрапивши в оточення, просили «миру», однак їм відповіли: «не мир». Є припущення про те, що назву поселенню особисто надав польс. король і великий князь Литовський (1576–86) Стефан Баторій. Н. вперше згадується в писем. джерелах 1580 як власність шляхтича Андрея Фредра з Плешовиць, який відзначився під час війни з Моск. царством. 1581 надано Магдебур. право. Здавна сформувалася велика євр. громада (перша згадка належить до 1589). У 1629 Н. спустошили татари, а в серед. 17 ст. тут сталася велика пожежа. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. Нім. мандрівник, представник франц. уряду У. фон Вердум, подорожуючи Україною 1671, зробив багато записів у своєму «Щоденнику», згадуючи й Н. За його словами, Н. був містом із замком, земляним валом, міцними дерев'яними брамами, костелом і церквою. Тоді ж відомий як знач. ремісн. центр. Діяли папер. і скляне виробництва, ткац. кустарні промисли, працювали млин і гуральня. 1672 побл. Н. військо на чолі з майбут. польс. королем Яном III Собеським розгромило гол. сили татар Нурадина Азамета Герая — сина крим. хана. Після 1-го поділу Польщі 1772 — у складі Австрії (від 1867 — Австро-Угорщина). В описі Жовків. округи 1788 підтверджено давні міські привілеї. Деякий час існував Немирів. пов. (22 гміни), що 1867 був приєднаний до Равського пов. 1888–1919 греко-католич. парохом міста був диригент, композитор, музикознавець, громад.-політ. діяч І. Кипріянін, який 1889 тут створив «Руську читальню» (від 1895 діяла під патронатом львів. товариства «Просвіта»). З проголошенням 1918 ЗУНР у Н. владу від австрійців перебрав І. Кипріянін і старшина В. Каліцінський. 1920–39 — знову у складі Польщі, адміністративно належав до Равського

пов. Львів. воєводства. Станом на 1 січня 1939 у Н. проживали 3250 осіб, з них 1100 українців (900 греко-католиків, 200 католиків), 1600 євреїв, 550 поляків; у с. Передмістя — 670 осіб, з них 620 українців (520 греко-католиків, 100 католиків), 10 євреїв і 10 поляків. 26 вересня того ж року до міста увійшли рад. війська. Відтоді — смт Львів. обл. 1940–57 — райцентр. Жит. зазнали сталін. репресій. Від 24 червня 1941 до 22 липня 1944 — під нім. окупацією. Нацисти вбили багато місц. мешканців. До серед. 1950-х рр. вели збройну боротьбу загони ОУН-УПА. 1957–63 — у складі Рава-Руського, від 1963 — Яворів. р-нів. У 1970–80-х рр. в околицях Н. методом підзем. виплавлення видобували сірку. Нині працюють деревообробне підприємство «Яц-Бол», лісопереробна фірма «Немирів», швейне підприємство «Надія». У Н. — заг.-осв. школа, дитсадок; Нар. дім, 6-ка. Є греко-католич. (церква Зіслання Святого Духа, 1852, пам'ятка архітектури місц. значення), православна (церква св. Дмитра Солунського, 2005) та католич. (костел Святої Трійці, 1640) громади. До давніх пам'яток історії належать: колона св. Марка (18 ст.), велика (1769) та мала (1811) синагоги, євр. цвинтар. За 3 км від Н. на базі сірководневих мінерал. вод функціонує курорт Немирів (показання: захворювання органів кровообігу, руху й опори, нерв. системи та шкіри). Від 1984 охороняються заповідне урочище Немирів (276 га), пам'ятка садово-парк. мистецтва Парк курорту Немирів (26 га), пам'ятки природи джерела № 1 («Броніслава»), № 2 («Марія»), № 3, № 5, № 6 (усі — гідрол.), Віковий дуб (ботан.; усі — місц. значення). Серед видат. уродженців — правознавець, дійс. чл. НТШ П. Стебельський, письменник, журналіст В. Барагура, графік, дизайнер Е. Дацюк, хореограф, засл. діяч мистецтв України В. Когут, диригент Б. П'юрко.

Рекомендована література

1. Земля Яворівська: Регіон. істор.-мемуар. зб. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1984;
2. Кураш Р., Слободян В., Чорновол І. Каталог пам'яток історії та культури Яворівського району Львівської обл. Дрогобич, 2003;
3. Бард М. Немирівські купелі – відпочинок і оздоровлення // Яворівщина. 2009, 10 серп.;
4. Дацко В. Тут пам'ятають королів, просвітянських діячів, борців за незалежність // Там само. 2011, 7 жовт.;
5. Гронський Й. Нарис історії Яворівщини. Л., 2012;
6. Комар В. Історія містечка Немирів і його однойменного санаторію. Л., 2014;

7. Дацко В. Минуле, сучасне і майбутнє тут тісно переплітаються // Яворівщина. 2016, 18 серп.

В. І. Дацко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Немирів смт / В. І. Дацко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73526>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).